

Daleko je sloboda

Podaci *Foruma Progres* govore da je posljednjih nekoliko godina više desetina crnogorskih građana uspjelo ostvariti azil u EU i SAD zbog lošeg tretmana njihove seksualne orijentacije u Crnoj Gori

Čak 57.3 odsto ispitanika koje je u svom nedavnom istraživanju konsultovao CEDEM ne bi voljeli da imaju homoseksualca u komšiluku. Država i njene institucije se najmanje zalažu da poboljšaju ukupan društveni položaj homoseksualaca, pokazuju podaci CEDEM-a.

To je istraživanje potvrdilo ono što se već zna – da je u „evropskoj“ Crnoj Gori tretman LGBT (lezbijskih, gej, biseksualnih i transrodnih) osoba daleko od evropskog. Prema drugom, CEMI-jevom istraživanju, čak 70 odsto crnogorskih građana smatra da je homoseksualnost bolest, neprirodna i nemoralna pojava.

Pored društvene, u Crnoj Gori je izražena i institucionalna homofobija koju predvodi, zvuči paradoksalno, aktuelni ministar za ljudska i manjinska prava **Ferhat Dinoša**. Od izjave da ga ne bi obradovala vijest da u Crnoj Gori ima homoseksualca, ministar je evoluirao do stava da LGBT populaciju ne treba „zagušiti“ ali ni „afirmisati“. A upravo je takav pristup, ocjenjuju domaći stručnjaci i NVO aktivisti, glavna prepreka za dugoročno poboljšanje položaja ove populacije.

Zdravko Cimbalević, izvršni direktor LGBT *Foruma Progres* i prvi crnogorski javno deklarirani homoseksualac, kaže za *Monitor* da zaštita prava LGBT osoba, bez afirmativnih mjera nije moguća i da je takva dugoročno besmislena.

„Koncept koji zastupa aktuelni

ministar praktično znači da će nam se dati toliko vazduha koliko je dovoljno da se ne zagušimo, i da ćemo ostati tamo gdje jesmo, diskriminirani. Takva Dinošina politika, s obzirom na to da uživa podršku Vlade, dugoročno će proizvesti potpunu nepoželjnost homoseksualaca koji će svoju budućnost biti prinuđeni tražiti van Crne Gore“, kaže on.

Podaci *Foruma Progres* govore da je posljednjih nekoliko godina više desetina građana uspjelo ostvariti azil u EU i SAD zbog lošeg tretmana svoje seksualne orijentacije u Crnoj Gori!

Prema tvrdnjama gej osobe koju

je *Monitor* kontaktirao, nekoliko puta mu se dešavalo da bude žrtva nasilja. „Opljačkan sam, a ja i moj partner prebijeni pošto su nas zatekli u emotivnom odnosu. Nakon toga je uslijedilo višemjesečno maltretiranje i ucjenjivanje. Nijesam ih prijavio jer sam nadležnima morao otkriti da sam gej. To bi ubilo moju porodicu“.

Sociolog **Srđan Vukadinović** smatra da crnogorsko društvo nije spremno za novi sistem vrijednosti. „Zbog te nespremnosti naše društvo dugo funkcioniše na urušenim vrednotama“, kaže on za *Monitor*. „Postoji jaka tradicionalna,

DOSLJEDNO NERAZUMIJEVANJE: Ferhat Dinoša

patrijarhalna i plemenska svijest o društvenim pitanjima i fenomenima i izražen stepen idolopoklonstva prema lideru ili grupi, a uz to i izrazito licemjerman i servilan odnos prema različitim idolima. Tek kada subjekti idolopoklonstva prema tim pojavnostima budu imali određeno jasno i precizno uvažavajuće mišljenje, moguće ga je očekivati i kod najšire populacije“, kaže on.

Odmah po usvajanju *Akcionog plana za praćenje sprovođenja preporuka iz mišljenja Evropske komisije o kandidatskom statusu*, Vlada se suočila s brojnim inicijativama i zahtjevima u vezi LGBT populacije. Svi su odbijeni ili ignorisani, kažu u civilnom sektoru. Iz javnih izvora za tu populaciju nije izdvojen ni jedan euro, a nije uspjela ni *Povorka ponosa*, zakazana za 31. maj ove godine. Ministar je odbio učešće u *povorci*.

Organizatori *Povorke* potom traže podršku Vlade, a podršku obećava njen potpredsjednik **Duško Marković**. Organizacioni odbor *Povorke*, međutim, nikada nije konstitusan. Vlada je četiri dana prije održavanja povorke imenovala svoje predstavnike u to tijelo koje je trebalo da se bavi pripremom tako važnog i rizičnog događaja. Konačno, *Povorka* se zbog takvog Vladinog odnosa i nepostojanja suštinske političke podrške odlaže.

Tea Gorjanc Prelević, direktorica *Akcije za ljudska prava* i članica Organizacionog odbora parade, smatra da je za vladajuću koaliciju problematična otvorena podrška poštovanju i afirmisanju LGBT prava zato što je u njoj i “stranka čiji je predsjednik homofob sklon diskriminaciji”.

Ona za *Monitor* kaže da je jako važno da se u Crnoj Gori povorka i održi, upoređujući gej populaciju u Crnoj Gori sa statusom koji su Jevreji imali u nacističkoj Njemačkoj. „Onaj ko misli da pretjerujem neka

prvo ubijedi u suprotno osobu koja je u upitniku *Akcije za ljudska prava* (2009) napisala da se u Crnoj Gori jedino bezbjedno osjeća u svojoj sobi. Taj odgovor treba sve da nas brine, a najviše one koji predstavljaju vlast u

Zdravko Cimbalević: „Zaštita prava LGBT osoba bez afirmativnih mjera nije moguća i da je takva dugoročno besmislena. Koncept koji zastupa aktuelni ministar praktično znači da će nam se dati toliko vazduha koliko je dovoljno da se ne zagušimo, i da ćemo ostati tamo gdje jesmo, diskriminirani“

ovoj zemlji, da se 30.000 ljudi u Crnoj Gori krije od Crne Gore“, kaže ona i podsjeća da je za zakazivanje povorke važno znati “da će visoki politički predstavnik Vlade sugurno prošetati s nama i obratiti se građanima Crne Gore sa parade ponosa”.

Njena koleginica iz organizacije povorke **Daliborka Uljarević**, direktorica *Centra za građansko obrazovanje za Monitor* kaže da je Vlada je od početka znala kakav se

profil njihovih članova u Organizacionom odboru očekuje.

To što je kasno imenovala lica koja ne odgovaraju tom profilu ukazuje da Vlada nije željela da se *Povorka* desi. Učinila je sve da je opstruira dok je deklarativno davala podršku. Takav licemjerman pristup nije dobra osnova za građenje povjerenja u institucije sistema a još manje za izgradnju kulture ljudskih prava“, kaže ona i podsjeća na podatak da bi birači uskratili podršku partijama koje promovišu LGBT prava. To je, kaže, ključno u postavljanju domaćih političara prema ovoj temi.

Marijana Laković, zamjenica ombudsmana, podsjeća da se povorke ponosa u svijetu organizuju kako bi se ukazalo na svakodnevno kršenje ljudskih prava, diskriminaciju i nasilje nad pripadnicima seksualnih manjina.

„Održavanje *Povorke ponosa* kod nas je izuzetno značajno jer je crnogorsko društvo tradicionalno i sklono njegovanju stereotipa i predrasuda“, kaže ona za *Monitor*.

Prošle godine LGBT zajednica je instituciju ombudsmana uvrstila u svojih prvih pet prijatelja.

Obrazovanje u Crnoj Gori je u funkciji odbrane postojećeg političkog i društvenog koncepta koji ignoriše postojanje LGBT osoba. U udžbenicima se potpuno zapostavljaju njihova prava i postojanje, pa obrazovni sistem proizvodi stigmatizaciju i trajnu netoleranciju LGBT populacije“, kaže **Milan Šaranović**, direktor *Ekviste*, NVO koja je sa LGBT Forumom Progres podnijela ombudsmanu prvu pritužbu zbog povrede prava LGBT osoba u crnogorskim udžbenicima.

U Ministarstvu za ljudska i ma-

BEZ INCIDENATA: Povorka ponosa u Zagrebu

njinska prava nijesu za naš list htjeli da govore na ovu temu. Pomoćnik ministra **Sabahudin Delić** kazao je da je to tema za službenicu ministarstva koja je na bolovanju. Delića je Vlada, između ostalih, svojevremeno imenovala u Organizacioni odbor povorke.

Naši sagovornici kao pozitivan pomak vide sporazum između Uprave policije i *LGBT Foruma Progres*, povodom organizovanja budućih javnih okupljanja LGBT osoba ali i osiguranja bezbjednosti lokacija i prostora u kojima će se odvijati njihov socijalni život. „Posebno nam je stalo da nasilje nad nama bude pažljivo i blagovremeno procesuirano što do sada nije bio slučaj. Mogao je da nas bije po ulici ko je god stigao a da zbog toga nikada ne odgovara“,

kaže Cimballević.

Aleksandar Zeković, član Savjeta za građansku kontrolu rada policije, sporazum policije i jedine LGBT grupe smatra istorijskim ali napominje

Tea Gorjanc Prelević: „U upitniku Akcije za ljudska prava iz 2009. jedna gej osoba je napisala da se u Crnoj Gori jedino bezbjedno osjeća u svojoj sobi. Taj odgovor treba sve da nas brine, a najviše one koji predstavljaju vlast u ovoj zemlji, da se 30.000 ljudi u Crnoj Gori krije od Crne Gore“

da ga Vlada ne smije zlopotrebljavati i predstavljati kao isključivu institucionalnu podršku zaštiti i razvoju LGBT zajednice. „I bez sporazuma u svijetu se institucionalna podrška povorkama ponosa podrazumijeva. Država, prema standardima, nema samo obavezu da se uzdrži od ograničavanja slobode mirnog okupljanja, već i da zaštiti sve mirne demonstracije od nasilja trećih lica koji se tim okupljanjima protive“ kaže on.

Sporazum je tek početak.

Biljana ALKOVIĆ

ERSTE Stiftung

*Education of Roma/Ashkali/Egyptian population journalist
This project has been supported by ERSTE Foundation*

HOTEL
SPLendid
CONFERENCE & SPA RESORT

Splendid summer vibes

Splendid summer vibes

Splendid summer vibes

Splendid summer vibes

MONTENEGRO STARS HOTEL GROUP
Tel: +382 33 773 777
reservations@montenegrostars.com

www.splendidspa-montenegro.com
www.splendidcasinoroyale.com
www.montenegrostars.com